

REGIONALNA POLITIKA EU

Baković, Maja

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:293296>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni Diplomski studij Financijski menadžment

Maja Baković

REGIONALNA POLITIKA EU

Diplomski rad

Osijek, srpanj 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni Diplomski studij Financijski menadžment

Maja Baković

REGIONALNA POLITIKA EU

Diplomski rad

Kolegij: Ekonomska politika EU

JMBAG: 0253027817

e-mail: mbakunic@efos.hr

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Dražen Čučić

Osijek, srpanj 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

University Graduate Study in Financial Management

Maja Baković

EU REGIONAL POLICY

Graduate paper

Osijek, July 2021.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Maja Baković

JMBAG: 0253027817

OIB: 94559524992

e-mail za kontakt: bakovic.maja1@gmail.com

Naziv studija: Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Naslov rada: Regionalna politika EU

Mentor/mentorica diplomskog rada: Izv. prof. dr. sc. Dražen Čučić

U Osijeku, srpanj 2021. godine

Potpis _____

REGIONALNA POLITIKA EU

SAŽETAK

Regionalna politika jedna je od najvažnijih politika Europske unije, ona potiče konkurentnost, gospodarski rast i razvoj, brine o otvaranju novih radnih mjesta te poboljšava kvalitetu života. Kako postoje velike razlike u napretku pojedinih regija i zemalja članica Europske Unije, njen osnovni cilj je smanjenje razvojnih razlika među regijama zemalja članica. U okviru regionalne politike EU djeluju europski strukturni i investicijski fondovi, koji su glavni instrument apliciranja europskih politika. Radi poticanja gospodarskog razvoja manje razvijenih područja dodjeljuju se regionalne potpore, a osnovni je preduvjet za njihovu dodjelu postojanje karte regionalnih potpora. Novom kartom regionalnih potpora, predložene su 4 NUTS2 regije koje su nastale grupiranjem županija kao administrativnih jedinica. Politika regionalnog razvoja prati se i vrednuje kako bi se povećala učinkovitost i utjecaj na regionalni razvoj, ona doprinosi uravnoteženom i skladnom razvoju RH te osigurava očuvanje i zaštitu okoliša i kulturnog bogatstva te se provodi u skladu s autonomijom jedinica područne (regionalne) samouprave i zajamčena je Ustavom RH. U diplomskom radu biti će objašnjena povijest Europske Unije, počeci i razvoj, načela, financijski instrumenti regionalne politike te regionalni strukturni i investicijski fondovi. Biti će objašnjena Regionalna politika Republike Hrvatske, NUTS klasifikacija, načela i nositelji regionalne politike RH, a na samom kraju rada biti će navedeni uspješni primjeri EU fondova na području Brodsko-posavske županije.

Ključne riječi: Regionalna politika EU, Regionalna politika RH, Europski strukturni i investicijski projekti, Europska Unija

EU REGIONAL POLICY

SUMMARY

Regional policy is one of the most important policies of the European Union, it fosters competitiveness, economic growth and development, takes care of job creation and improves quality of life. As there are major differences in the progress of individual regions and member states of the European Union, its main objective is to reduce development gaps between member states' regions. Under regional policy, the EU operates the European Structural and Investment Funds, which are the main instrument for applying European policies. In order to foster the economic development of less developed areas, regional aid is granted and the basic precondition for granting them is the existence of a regional aid map. A new map of regional aid suggests 4 NUTS2 regions that were created by grouping counties as administrative units. Regional development policy is monitored and evaluated in order to increase efficiency and impact on regional development, it contributes to the balanced and harmonious development of the Republic of Croatia and ensures the preservation and protection of the environment and cultural wealth and is implemented in accordance with the autonomy of regional self-government units and is guaranteed by the Constitution of the Republic of Croatia. The graduate thesis will explain the history of the European Union, the beginnings and development, the principles, regional policy financial instruments and regional structural and investment funds. The Regional Policy of the Republic of Croatia, NUTS classification, principles and holders of regional policy of the Republic of Croatia will be explained, and at the very end of the work will be given successful examples of EU funds in the area of Brodsko-Posavina County.

Keywords: EU regional policy, Regional Policy of the Republic of Croatia, European Structural and Investment Projects, European Union

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	2
2.1. Predmet diplomskog rada	2
2.2. Cilj diplomskog rada	2
2.3. Metodologija istraživanja	2
2.4. Struktura diplomskog rada	2
3. Regionalna politika EU	4
3.1. Povijest EU	6
3.2. Počeci i razvoj regionalne politike	7
3.3. Načela regionalne politike EU	11
3.4. Financijski instrumenti regionalne politike	12
4. Europski strukturni i investicijski fondovi	13
4.1. Europski fond za regionalni razvoj	14
4.2. Europski socijalni fond (ESF)	16
4.3. Kohezijski fond	18
4.4. Europski poljoprivredni fond za ruralnih razvoj (EPFRR)	19
4.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	20
5. Regionalna politika RH	22
5.1. NUTS klasifikacija	24
5.2. Načela regionalne politike RH	29
5.3. Nositelji regionalne politike RH	30
5.3.1. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU	31
5.3.2. Kućanstva	32
5.3.3. Poduzetnici	35

5.3.4. Razvojne agencije	36
5.3.4.1. Lokalne agencijske grupe na primjeru LAG Zapadne Slavonije	37
6. Uspješni primjeri EU projekata u Brodsko-posavskoj županiji.....	39
6.1. Kreirajmo kvalitetniji život zajedno	39
6.2. Izgradnja i opremanje reciklažnog dvorišta na području općine Rešetari	40
6.3. Izgradnja građevine javne i društvene namjene - Dječji vrtić čarobni svijet u Rešetarima	42
7. Zaključak.....	44
LITERATURA.....	46
POPIS ILUSTRACIJA.....	50

1. Uvod

Regionalna politika izraz je EU solidarnosti s manje razvijenim regijama i zemljama, koncentrirajući sredstva u sektore i na one dijelove gdje je moguće postići najveće učinke, točnije gdje je moguće ostvariti najveći rast i napredak. Kako postoje mnoge nejednakosti među europskim regijama, njen osnovni cilj je smanjenje socijalne, ekonomske i teritorijalne nejednakosti među njima. Regionalna se politika naziva još i kohezijska politika jer je njezin opći cilj jačanje onoga što se zove ekonomska, teritorijalna i socijalna kohezija u regijama koje su prihvatljive za potporu.

U okviru regionalne politike EU djeluju europski strukturni i investicijski fondovi, koji su glavni instrument apliciranja europskih politika. Europski strukturni i investicijski projekti instrumenti su Europske Unije, njima se koriste zemlje članice te se dodjeljuju kao bespovratna sredstva, povratna sredstva pomoći, financijski instrumenti te kao kombinacija navedenih sredstava. U radu će biti objašnjeni Europski socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, Europski fond za pomorstvo i ribarstvo i Europski poljoprivredni fond za ruralnih razvoj.

Pošto neka područja uvelike zaostaju za nacionalnim prosjekom, politika regionalnog razvoja usmjerena je na dodatno poticanje razvoja takvih područja te se ona temelji na uzajamnoj solidarnosti svih građana RH. Nositelji politike regionalnog razvoja RH je Ministarstvo.

Kao praktični dio na samom kraju rada, biti će navedeni uspješni primjeri EU projekata u Brodsko-posavskoj županiji, točnije u Općini Rešetari.

2. Metodologija rada

2.1. Predmet diplomskog rada

Predmet diplomskog rada je razjasniti povijest Europske Unije, pojam, početak, razvoj, načela te financijske instrumente regionalne politike, europske strukturne i investicijske fondove, regionalnu politiku Republike Hrvatske, NUTS klasifikacija, načela te nositelje regionalne politike RH i uspješne primjere europskih projekata u Brodsko-posavskoj županiji.

2.2. Cilj diplomskog rada

Cilj diplomskog rada je što prikladnije objasniti pojmove vezane uz regionalnu politiku RH i EU te detaljnije objasniti europske strukturne i investicijske fondove kroz primjere uspješnih EU projekata u Brodsko-posavskoj županiji.

2.3. Metodologija istraživanja

Rad se bazira na proučavanje i istraživanju literature. Za vrijeme pisanja rada, rabljene su neke do znanstvenih metoda: usporedbe, deskripcije, sinteze, analize, statistička, empirijska i komparativna metoda te deduktivna i induktivna metoda.

Primarni i sekundarni izvori podataka su rabljeni prilikom pisanja diplomskog rada. Akademski članci, web stranice i literatura koja pripada području za koji se ovaj diplomski rad izvršava, spadaju u sekundarne izvore podataka.

Prilikom razrade tablica i grafikona primijenjena je statistička metoda. Metodom analize i sinteze interpretiraju se složeni pojmovi, a deduktivna metoda je rabljena prilikom donošenja općeg zaključka.

2.4. Struktura diplomskog rada

Rad sadržava sedam cjelina. Na samom početku diplomskog rada izlaže se uvod koji sažeto dočarava što će se napisanim radom ostvariti.

Metodologija rada opisuje se u drugom poglavlju i dočarava svrhu pisanja rada, njegov cilj i predmet proučavanja.

Teorijski dio rada tumači se od trećeg poglavlja koji obrazlaže pojam regionalne politike EU, povijest EU, početak, razvoj, načela te financijske instrumente regionalne politike.

Četvrti dio rada govori o europskim strukturnim i investicijskim fondovima, gdje su objašnjeni Europski socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, Europski fond za pomorstvo i ribarstvo i Europski poljoprivredni fond za ruralnih razvoj.

Regionalna politika RH, njena načela kao i nositelji detaljno su opisani u petom poglavlju.

Praktični dio se objašnjava u šestom poglavlju u kojem su navedeni uspješni primjeri EU projekata u Brodsko-posavskoj županiji.

Zaključak je postavljen na samom kraju rada, u sedmom poglavlju.

3. Regionalna politika EU

Regionalna, odnosno kohezijska politika EU politika je ulaganja, cilj joj je postizanje održivog kao i ujednačenog razvoja te jačanje socijalne i gospodarske kohezije Unije. „Ona podržava:

- *stvaranje novih radnih mjesta*
- *gospodarski rast*
- *konkurentnost*
- *poboljšanu kvalitetu života te*
- *održivi razvoj*“ (Tufekčić i Tufekčić, 2013:23).

Regionalna politika izraz je EU solidarnosti s manje razvijenim regijama i zemljama, koncentrirajući sredstva u sektore i na one dijelove gdje je moguće postići najveće učinke, točnije gdje je moguće ostvariti najveći rast i napredak. Kako postoje mnoge nejednakosti među europskim regijama, njen osnovni cilj je smanjenje socijalne, ekonomske i teritorijalne nejednakosti među njima. Uklanjanje i smanjivanje tih razlika među europskim regijama jača jedinstveno europsko tržište i povećava njegovu konkurentnost i efikasnost.

„Postoji puno razloga regionalnih nejednakosti, koje mogu biti rezultat:

- *zemljopisne udaljenosti*
- *društvenih i ekonomskih promjena te*
- *kombinacije tih činitelja*“ (Kesner-Škreb, 2009:103).

Regionalna politika EU najuže je povezana s ciljevima europske strategije “Europe 2020” i ona mora najviše doprinijeti ostvarivanju tih ciljeva, kao što su pametni, uključivi i održivi rast. U smjeru pametnog rasta u svim regijama, regionalna politika može pokrenuti razvojne potencijale Europske Unije te je ona ključna za ostvarivanje prioriteta i inicijative “Inovativna Unija” zacrtanog u Strategiji te za konkurentnu implementaciju ovog prioriteta na terenu. „Regionalna politika to može postići tako da poboljša uvjete i potiče:

- *inovacije*
- *obrazovanje*
- *istraživanje i razvoj te*

- *inovacije zasnovane na znanju i aktivnosti koje rezultiraju visokom dodanom vrijednošću“ (Ibidem).*

Regionalna politika mora značajno pridonijeti i održivom rastu, tako što će pomagati i poticati investiranje i projekte koji dotiču energetske i klimatske područje te područje zaštite okoliša. Dodatno će potaknuti nacionalna javna sredstva i privatna ulaganja u navedena područja korištenjem europskih fondova. Regionalna politika stalno sufinancira projekte vodoopskrbe, odvodnje te gospodarenje otpadom i pomaže regijama da postignu ciljeve koje su zacrtali direktivama za navedena područja.

Cilj je uključiv rast, koji će biti i prioritet regionalne politike i prioritet financiranja putem njenih instrumenata.

Regionalna se politika naziva još i kohezijska politika, zbog toga što je njen opći cilj jačanje onoga što se zove ekonomska, teritorijalna te socijalna kohezija u područjima koje su prihvatljivi za potpore. Što to znači u praksi, biti će prikazano u tablici 1.

Tablica 1: Kohezijska politika

<p>SOCIJALNA I EKONOMSKA KOHEZIJA</p>	<p>Poticanje zelenog gospodarskog rasta te poticanje konkurentnosti kao i pružanje boljih prilika za kvalitetniji život i zapošljavanje.</p>
<p>TERITORIJALNA KOHEZIJA</p>	<p>Povezivanje regija radi uzajamnog iskorištavanja snage i zajedništva u inovativnim, novim konfiguracijama s ciljem rješavanja zajedničkih izazova kao što su klimatske promjene (što će stvarati koristi i jačati EU kao cjelinu).</p>

Izvor: izrada autora prema: Europskoj komisiji (2014:5)

3.1. Povijest EU

Europa se nakon 2. svjetskog rata nalazila u jako problematičnom stanju i odnosi među zemljama bili su veoma loši. Europske su vođe nakon dva strašna rata odlučile da je spas u suradnji u Europi. Nizozemska, Luksemburg, Italija, Njemačka, Belgija i Francuska su započele tu suradnju, osnovavši Europsku zajednicu za ugljen i čelik (EZUČ), potpisivanjem Pariškog Ugovora 1952. godine. Zatim je 1957. godine, Ugovorom iz Rima osnovana Europska ekonomska zajednica (EEZ), a 1967. godine je osnovana Europska zajednica te je imala zajedničko Vijeće i Komisiju za sve članove.

1970. godine Europska zajednica se počela širiti, a 01.01.1973. godine broj država se povećao kada su pristupile Danska, Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Sporazum iz Schengena potpisan je 14.06.1985. godine te je taj sporazum većini Europskih zemalja donio ukidanje nacionalnih granica za izgradnju Europe bez granica (poznato kao Schengensko područje).

Grčka je pristupila 01.01.1981. godine te je činila drugo proširenje, a 1986. Španjolska i Portugal su se pridružile Europskoj Uniji i činile treće proširenje. Jedinstveni europski akt, potpisan je 1986. godine i tim se ugovorom omogućuje stvaranje jedinstvenog tržišta.

Jedan od važnijih Ugovora EU je Ugovor iz Maastrichta, koji je stupio na snagu u studenom 1993. godine. Četvrto proširenje EU dogodilo se 1995. godine kada su pristupile tri zemlje: Austrija, Finska i Švedska. Ugovor iz Amsterdama stupio je na snagu 1999. godine.

Najveće, peto proširenje EU dogodilo se 01.05.2004. godine, kada su ušle: Cipar, Češka, Estonija, Litva, Latvija, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija.

Drugi dio petog proširenja, odnosno šesto proširenje dogodilo se 01.01.2007. godine kada pristupaju Bugarska i Rumunjska.

Sedmo i zadnje proširenje dogodilo se 01.07.2013. godine kada Republika Hrvatska postaje punopravna članica EU.

Europska Unija se trenutno sastoji od 27 država članica jer je Ujedinjena Kraljevina istupila iz EU 31.01.2020. godine.

3.2. Počeci i razvoj regionalne politike

Sve značajniji napredak prema jedinstvenoj Europi potakao je snažni razvoj svijesti o potrebi formiranja instrumenata putem kojih će se aktivno raditi na smanjenju različitog stupnja razvoja između europskih gospodarstava. Kako je europsko zajedništvo sazrijevalo te raslo najprije kao zajedništvo ekonomske naravi, nastojalo se izgraditi jedinstveno tržište za jednostavniji i lakši protok usluga, roba, dobara i ljudi. Tako su zemlje potpisnice Rimskog ugovora iz 1957. godine istaknule potrebu harmonizacije vlastitih gospodarstava kao i osiguranje njihova budućeg harmoničnog razvoja. To se trebalo postići financijskim instrumentima usmjerenim na smanjenje razlika među zemljama članicama, zbog toga su i osnovana dva fonda 1958. godine: Europski socijalni fond i Europski poljoprivredni i garancijski fond. Oba fonda su sektorski usmjerena, Europski socijalni fond nastoji smanjiti stopu nezaposlenosti i potaknuti profesionalnu te prostornu mobilnost radne snage na teritoriju Europe. Europski poljoprivredni i garancijski fond usmjeren je na modernizaciju poljoprivredne proizvodnje u zemljama članicama (Đulabić, 2007:102).

Kako su postojale velike razlike u stupnju razvoja unutar zemljama članicama jer su pojedini dijelovi bili razvijeniji od drugih, a s druge pak strane pojedine su zemlje u cijelosti odstupale od razvoja Europske zajednice, 1975. godine osnovan je Europski fond za regionalni razvoj.

Jedinstveni europski akt, osnovan je 1986. godine i bio je prva značajnija i ozbiljnija reforma Europske zajednice. Njegovim potpisivanjem nastojale su se ostvariti dvije glavne skupine ciljeva. Prva skupina ciljeva odnosi se na mjere kojima je trebalo harmonizirati unutarnje tržište Europske zajednice te na taj način potaknuti rast europskog gospodarstva. S druge strane, nastojalo se ojačati europsko političko zajedništvo njegovim potpisivanjem.

Što se tiče reforme iz 1988. godine, Europska komisija i drugi organi Unije dobili su značajnu ulogu u oblikovanju regionalne politike, a neke od važnijih posljedica tih reformi su:

1. došlo je do prekida snažnih veza središnjih državnih vlasti zemalja članica s usmjerivanjem sredstava strukturnih fondova prema vlastitom nahođenju
2. uvođenje načela programiranja (kao jednog od temeljnih načela djelovanja strukturnih fondova)
3. načelo dodanosti osnažilo je legitimitet tijela Unije da nadziru i prate učinke financijskih instrumenata koji se usmjeruju u pojedine regije

4. subnacionalna razina javne vlasti uključena je kao ravnopravni aktera u proces javne politike (Sutcliffe, 1999:295-297, navedeno u Đulabić, 2007:106).

Daljnji nastavak reformskih aktivnosti dogodio se 1993. godine kada su se Ugovorom iz Maastrichta izmijenile odredbe Ugovora o osnivanju Europskih zajednica kada su u njega ugrađene jasnije odredbe koje znatnije naglašavaju regionalnu politiku. Načelo društvene i gospodarske kohezije dodatno je osnaženo, a regionalna je politika dobila važno mjesto u nastojanjima EU da pridonese skladnom, uravnoteženom i održivom gospodarskom i općedruštvenom razvoju. U tom je smislu, kohezijska politika izjednačena s nastojanjima oko stvaranja jedinstvenog europskog tržišta te slobodnog kretanja roba, usluga ljudi i kapitala. Osim povećanja sredstava namijenjenih ostvarivanju općih ciljeva regionalne politike, reforme fondova iz 1993. godine uvele su i neke druge promjene, uvedeno je programsko razdoblje za šest godina 1994.-1999. (umjesto za prijašnjih pet godina). S četvrtim valom proširenja EU pokazala se potreba za intervencijama u području s rijetkom gustoćom naseljenosti, posebno u određenim dijelovima Švedske i Finske. „Što je dovelo do oblikovanja novog prioritnog cilja za strukturne investicije (cilj 6):

- *cilj 1: promicanje razvoja i strukturna prilagodba regije koje zaostaju*
- *cilj 2: preobrazba regija ozbiljno ugroženih industrijskim promjenama*
- *cilj 3: nadvladavanje dugoročne nezaposlenosti i olakšavanje integracije mladih u svijet rada kao i integracije osoba isključenih s tržišta rada*
- *cilj 4: olakšavanje prilagodbe radnika industrijskim promjenama i promjenama sustava proizvodnje*
- *cilj 5a: ubrzavanje prilagodbe poljoprivredne strukture u okviru reforme Zajedničke poljoprivredne politike i olakšavanje strukturne prilagodbe sektora ribarstva u okviru Zajedničke ribarske politike*
- *cilj 5b: olakšavanje razvoja i strukturne prilagodbe ruralnih područja*
- *cilj 6: promicanje razvoja regija s iznimno niskom gustoćom naseljenosti“* (Đulabić, 2007:106-107).

Reforma 1999. godine priprema najveće proširenje EU i najvećim se opsegom koncentrirala na uspješno suočavanje s nekoliko izazova koji su stajali pred Unijom. Temeljni pravci reforme iz 1999. pokazali su se u izmjeni prioritnih ciljeva i njihovu smanjenju kako bi se što djelotvornije ostvarilo načelo koncentracije. „Broj prioriteta smanjio se s prijašnjih šest na tri:

- *Cilj 1: promicanje razvoja i strukturna prilagodba regija koje zaostaju - uz cilj 1 iz prethodnog programskog razdoblja, tim su ciljem obuhvaćena i područja prijašnjih ciljeva 6 kao i krajnje udaljena područja određena Ugovorom iz Amsterdama. Regije koje zaostaju su one kojih je BDP manji od 75% prosjeka BDP-a u Europskoj uniji.*
- *Cilj 2: potpora gospodarskoj i društvenoj preobrazbi područja suočenih sa strukturnim poteškoćama – novo prioritarno područje koje ujedinjuje prijašnje ciljeve 2 i 5b i istovremeno ih proširuje na nova područja intervencije. To su urbana područja s poteškoćama u restrukturiranju, područja ovisna o ribarstvu i područja ovisna o uslužnom sektoru.*
- *Cilj 3: potpora prilagodbe i modernizaciji sustava obrazovanja, stručnog usavršavanja i politike zapošljavanja – cilj koji je posvećen razvoju ljudskih potencijala na cjelokupnom području Unije, a ujedinjuje prijašnje ciljeve 3 i 4“ (EC, 1999:5, navedeno u Đulabić, 2007:110).*

Reforma kohezijske politike i njena priprema za proračunsko razdoblje 2007.-2013. odvijala se veoma složeno, proširenje EU, odnosno ulazak deset novih zemalja članica u punopravno članstvo podrazumijevalo je malo drugačiji pristup oblikovanju kohezijske politike. Trebalo se uzeti u obzir proširenje EU te djelomično preusmjeriti pozornost kohezijske politike ka istočnom dijelu Europe. Proširenje je znatno povećalo razlike među zemljama članicama, BDP po glavi stanovnika je bio iznad prosjeka na jednom kraju svijeta dok je pak na drugom kraju bio znatno ispod prosjeka. Osim povećanja razvojnog jaza i strukturnih problema među zemljama članicama i njihovim regijama, proširenje je dovelo i do značajnijih izazova u upravljanju regionalnom politikom. Za razdoblje 2007.-2013. osnovne karakteristike kohezijske politike zrcalile su se u novim ciljevima kao što su smanjenje broja strukturnih fondova, nove inicijative Zajednice i izmjene zahtjeva u pogledu upravljanja, financijskog nadzora i kontrole.

Počeci i razvoj regionalne politike ukratko su kronološki prikazani u tablici 2.

Tablica 2: Početci i razvoj regionalne politike

1957.	Spomenuta prvi put u Rimskom ugovoru.
1958.	Stvoren Europski socijalni fond (ESF).
1975.	Stvoren Europski fond za regionalni razvoj (EFRR).
1986.	U jedinstvenom europskom aktu uspostavljena je pravna osnova za regionalnu politiku.
1988.	Strukturni fondovi su integrirani u sveobuhvatnu „kohezijsku politiku“ (radi prilagodbe pristupanju Grčke-1981. i Španjolske i Portugala-1986.) Proračun: 64 milijarde ekija (eki je kasnije postao euro).
1993.	Kohezijski fond, Odbor regija te načelo supsidijarnosti uvode se Maastrichtskim ugovorom.
1994.-1999.	Sredstva za regionalne fondove se udvostručuju.
1995.	Zbog potpora rijetko naseljenim regijama Finske i Švedske dodan je poseban cilj. Ukupni proračun: 168 milijardi ekija.
2000.-2004.	I know-how sredstva dostupna su državama uključenima u postupak pristupanja EU-u zahvaljujući pretpristupnim instrumentima država.
2004.	Pristupanjem 10 novih članica EU, povećalo se stanovništvo EU za 20%, a BDP za 5%. Proračun: 213 milijarde eura za postojećih 15 zemalja članica. 22 milijarde eura za nove države članice (2004.-2006.).
2007.-2013.	Proračun: 347 milijardi eura (25% je izdvojeno za istraživanja i inovacije, a 30% za okolišnu infrastrukturu i mjere za borbu protiv klimatskih promjena.
2014.-2020.	Proračun: 351,8 milijardi eura (s naglaskom na približno ulaganje od 100 milijardi eura u sektore za istraživanja, digitalnu egendu, inovacije i potpore MSP-ovima, a 26,7 milijardi eura za podupiranje prijelaza na gospodarstva s niskim emisijama ugljika, što se odnosi na energetske učinkovitost te obnovljivu energiju).

Izvor: izrada autora prema: Europskoj komisiji(2014:4)

3.3. Načela regionalne politike EU

Pet su glavnih načela regionalne politike Europske Unije:

- programiranje
- partnerstvo
- načelo dodavanja
- koncentracija resursa i
- nadziranje, kontrola i evidencija svih faza (Tron, 2009:149).

Načelo programiranja odnosi se na formiranje dugoročnih planova, zahtjeva dosta vremena za izradu te podupire stabilnost i sigurnost sustava. Ovo načelo posjeduje i neke od negativnih strana kao što su: slaba kompleksnost i fleksibilnost koja otežava realiziranje i izradu samog plana rada. Strateški okvir kohezijske politike čini dokument programa i određuje specifične operativne programe, nacionalne razvojne planove i glavna načela razvoja.

Partnerstvo je prema načelu supsidijarnosti aktivna kooperacija između određenih organizacija kao što su privatne kompanije i javne institucije te individualnih država članica i Komisije. Kako ne bi došlo do prekomjerno administrativnih postupka, u adekvatnijem targetiranju projekata Jedinstvenog akta pomaže suradnja.

Što se tiče politike dodavanja, resursi i politika Unije djelomično jačaju resurse svake države članice kao i državnu politiku. Stoga, radi promoviranja društvene i ekonomske kohezije strukturni fondovi ulažu u njih državne napore.

Načelo koncentracije resursa osigurava da financijska sredstva odlaze na ona područja gdje je najviše potrebno. Strukturna pomoć, u razdoblju između 1994. i 1999. godine usmjerena je na područja gdje se nalazi više od 50% populacije Unije, u razdoblju od 2000. do 2006. godine udio se smanjio na 40% (Ibidem).

Magdić (2019:10) u svom radu ističe kako načelo koncentracije ima tri stajališta:

1. raspoređivanje sredstava strukturnih fondova prema najsiromašnijim zemljama i područjima
2. napori za glavne prioritete razvoja, kao što su jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, inovacije i istraživanja, prijelaz na gospodarstva s niskim razinama ugljika te informacijska i komunikacijska tehnologija
3. izdaci koji se dodjeljuju na početku programskog razdoblja moraju se potrošiti do kraja druge godine od njihove dodjele.

Zaključci, kvantifikacije ciljeva, posljedice Jedinostvenog akta te stvaranje osnova za razvojne planove obavlja se u zadnjem načelu, načelu nadziranja kontrole i evaluacije svih faza procesa.

3.4. Financijski instrumenti regionalne politike

„Za ciljevi jedinstvenog akta bili su korišteni slijedeći financijski instrumenti:

1. *Četiri strukturna fonda koja su u razdoblju 2000.-2006. godine pokrivali gotovo 86% ukupnih resursa:*
  - *Europski socijalni fond*
  - *Europski fond za pomorstvo i ribarstvo*
  - *Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj*
  - *Europski regionalni razvojni fond*
2. *Europska investicijska banka (EIB)*
3. *Kohezijski fond“ (Bićanić, 2016:8).*

Djelatnosti europske investicijske banke su izdavanje kredita za novogradnju te infrastrukturu, a kreditima su temeljne prednosti manje kamatne stope negoli u ostalim bankama. Europska investicijska banka i Kohezijski fond predvođeni su po osobnim određenim normama te su zasnovani na načelu financiranja projekata. Fondovi će detaljnije biti objašnjeni u poglavlju 4.

4. Europski strukturni i investicijski fondovi

ESI, odnosno Europski strukturni i investicijski projekti instrumenti su Europske Unije (EU), njima se koriste zemlje članice te se dodjeljuju kao bespovratna sredstva, povratna sredstva pomoći, financijski instrumenti te kao kombinacija navedenih sredstava. Glavni cilj ESI je poticanje ekonomskog i socioekonomskog razvitka svake države članice. Alociraju se tako da razvijenije zemlje raspolažu manjim iznosima, a nerazvijenije zemlje većim iznosima te se na taj način potiče smanjivanje razlika među pojedinim zemljama na gospodarskoj razini. Republici Hrvatskoj (RH) je prije stupanja Europskoj Uniji bilo omogućeno korištenje pretpristupnih instrumenata kako bi se pripremili na korištenje većih iznosa financiranja nakon ulaska u Europsku Uniju. Potrebno je naglasiti, da su za iskorištavanje pretpristupnih instrumenata važila oštrija pravila nego što su to danas kod Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Odnosno Republici Hrvatskoj je bilo dostupno 997.000.000 eura, službeni jezik bio je engleski, ugovaranje i provedba projekata bili su pod nadzorom Europske komisije (EK) te uglavnom nisu bili priznati troškovi i sl.

U 2014.-2020. financijskom razdoblju, sveukupno 10.676 milijardi eura namijenjeno je Republici Hrvatskoj, od čega je za:

- provedbu Operativnog programa „Konkurentnost i Kohezija“ namijenjeno 6.881 milijardi eura
- provedbu Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ namijenjeno 1.58 milijardi eura
- projekte Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj alocirano 2.026 milijardi eura
- projekte iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo namijenjeno je nešto više od 252 milijarde eura te
- tehničku pomoć predviđeno nešto više od je 386 milijuna eura.

4.1. Europski fond za regionalni razvoj

„Europski fond za regionalni razvoj podupire jačanje europske i socijalne kohezije u Europskoj uniji kroz smanjenje ekonomskih razlika među regijama najvećim dijelom putem ulaganja u infrastrukturu i fizički kapital“ (Tufekčić, M., i Tufekčić, Ž., 2013:163). Fond pomaže lokalni i regionalni razvoj.

Europska komisija je 2014. godine usvojila Europski fond za regionalni razvoj, pri čemu su definirana prioritetna područja u koje će Republika Hrvatska imati priliku ulagati kako bi potaknula regionalni razvoj kroz ulaganje u poduzetništvo, proizvodnju, razvoj turističke ponude, tehnologiju i infrastrukturu za financijsko razdoblje 2014.-2020. Ovaj fond od iznimne je važnosti za RH zbog ujednačavanja stupnja razvijenosti prvenstveno na razinu vodećih država članica, a zatim i ujednačenja razvijenosti između regija unutar države.

Korisnici ovog fonda mogu biti:

- tijela lokalne i regionalne samouprave
- obrazovne institucije (kao na primjer osnovne, srednje škole i sveučilišta)
- kompanije
- istraživački i trening centri
- uprava RH
- udruge
- javna tijela
- mala i srednja poduzeća te
- nevladine i neprofitne organizacije.

Također, korisnici mogu biti i strana poduzeća sa sjedištem na području koji obuhvaća Europski fond za regionalni razvoj pod uvjetom da zadovoljavaju pravila Europske unije o javnoj nabavi.

Aktivnosti koje se izvršavaju trebaju biti u harmoniji s prioritetnim osim koji su definirani u okviru europske regulative za ERDF. Sukladno tome, minimalne i određene alokacije za pojedine prioritete su:

- minimalno 50 % financijskih sredstava iz fonda mora biti usmjerene za istraživanje, razvoj i inovacije, razvoj informacijskih i komunikacijskih tehnologija,

konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva i smanjenje potrošnje ugljika

- od toga, najmanje 10 % sredstava iz fonda mora biti usmjereno na smanjenje potrošnje ugljika
- minimalno 5 % sredstava iz fonda mora biti usmjereno na održivi urbani razvoj (Bešlić et al., 2014).

Prioriteti ulaganja Europskog fonda za regionalni razvoj su:

- poboljšanje kvalitete, korištenja i pristupa informacijskih i komunikacijskih tehnologija
- ulaganje u inovacije, istraživanje i tehnološki razvoj
- borba protiv siromaštva i promicanje društvene uključenosti
- jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća
- poticanje prijelaza na gospodarstva s malim udjelima ugljika
- ulaganje u cjeloživotno učenje, osposobljavanje, obrazovanje i vještine
- očuvanje okoliša i promicanje efikasnosti resursa
- promocija prilagodbe na klimatske promjene, upravljanje rizikom i prevencije opasnosti
- promicanje održivog prijevoza i poboljšanje prometne infrastrukture
- jačanje efikasnosti javnih službi i javne uprave
- potpora mobilnosti radne snage te promicanje zapošljavanja (Jeleč Raguž M, 2014: 69-71).

Ulaganje u inovacije, istraživanje i tehnološki razvoj se odnosi na poticanje ulaganja u infrastrukturu za jačanje istraživanja i razvoja, promicanje poslovnog ulaganja, proizvoda ili usluga, inovacija i slično. Potpora ranom razvoju proizvoda, širenje i razvoj tehnologija, naprednijim proizvodnim kapacitetima itd.

Poboljšanje kvalitete, korištenja i pristupa informacijskih i komunikacijskih tehnologija podrazumijeva ulaganje za uvođenje super brzih mreža, razvoj e-trgovine, razvoj usluga poput e-upravljanja, e-učenja, e-zdravstva i slično.

Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, odnosi se na osnivanje novih poduzeća, razvoj poduzetničke inovativnosti, internacionalizacija i dr.

Poticanje prijelaza na gospodarstva s malim udjelima ugljika, odnosi se na potpore energetske učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora energije, potpore proizvodnje te distribucije obnovljivih oblika energije.

Promocija prilagodbe na klimatske promjene, upravljanje rizikom i prevencije opasnosti odnosi se na prilagodbi klimatskim promjenama te rješavanje klimatskih rizika i prirodnih katastrofa.

Očuvanje okoliša i promicanje efikasnosti resursa podrazumijeva rješavanje problematike u sektorima otpada i voda te zaštitu, razvoj i promociju kulturne baštine.

Promicanje održivog prijevoza i poboljšanje prometne infrastrukture je potpora za razvoj osnovne mreže Europe, unapređenje regionalne i lokalne prometne infrastrukture, razvoj prometnog sustava s niskim razinama ugljika te razvoj kvalitetnog sustava željeznica.

Potpore mobilnosti radne snage te promicanje zapošljavanja odnosi se na evoluciju poduzetničkih inkubatora, inicijative za stvaranje novih radnih mjesta, potpore za samozapošljavanje i pokretanje poduzeća te razvoj javne infrastrukture.

Borba protiv siromaštva i promicanje društvene uključenosti, obuhvaća ulaganja u društvenu i zdravstvenu infrastrukturu, jačanje ruralnih i urbanih zajednica te potpora za poduzetnike u socijalu.

4.2. Europski socijalni fond (ESF)

Instrument je Europske Unije i glavni mu je cilj zapošljavanje te smanjivanje socijalnih razlika među europskim državama. Usmjeren je na zemlje sa visokom stopom nezaposlenosti. Potiče ulaganja u mlade ljude i ljudske potencijale koji aktivno tragaju za poslom kao i u obrazovanje, smanjivanje stope siromaštva, ravnopravnost spolova i borbu protiv diskriminacije. „*Prioritetna područja obuhvaćaju:*

- *održivo i kvalitetno zapošljavanje i mobilnost radne snage*
- *socijalna uključenost*
- *obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje*

- *unaprjeđenje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javne uprave“ (Jeleč Raguž, 2014: 72).*

Održivo i kvalitetno zapošljavanje i mobilnost radne snage odnosi se na zapošljavanje, osobito nezaposlene mlade ljude koji nisu u sustavu obrazovanja i ostalih koji su dugo nezaposleni. Potiče samozapošljavanje i osnivanje poduzeća, modernizaciju tržišta rada, prilagodbu promjenama, aktivno i zdravo starenje te mobilnost radne snage. Također, potiče i ravnopravnost žena i muškaraca na svim područjima.

Socijalna uključenost odnosi se na borbu protiv diskriminacije, siromaštva, promicanje jednakih mogućnosti, poboljšanje pristupa zdravstvenim i socijalnim uslugama.

Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje odnosi se na suzbijanje ranijeg odbacivanja obrazovanja i omogućavanje svim dobnim skupinama jednak pristup školovanju te cjeloživotnom obrazovanju i unaprjeđenje kompetencija radne snage, vještina i znanja.

Unaprjeđenje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javne uprave odnosi se na jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javnih usluga.

Inicijativa za zapošljavanje mladih odnosi se na zapošljavanje osoba mlađih od 25 godina (u Republici Hrvatskoj mlađih od 29 godina) koji nisu u radnom odnosu niti su u sustavu obrazovanja u NUTS2 regijama koje imaju stope nezaposlenosti mladih veće od 25 %.

Europski socijalni fond svoje resurse koncentrira na sljedeća dva načina:

- *„najmanje 20% ukupnih resursa ESF-a u svakoj državi članici mora se alocirati tematskom cilju 9 (promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije)*
- *države članice koncentrirat će najmanje 80% alokacije iz ESF-a u razvijenijim regijama, 70% u tranzicijskim regijama i 60% u manje razvijenim regijama u svakom operativnom programu na najviše pet prioriteta za ulaganje“ ([blueguide_hr.pdf\(europa.eu\)](http://blueguide.hr.pdf(europa.eu))).*

„Države članice tematsku koncentraciju provode u skladu sa sljedećim modalitetima:

- za manje razvijene regije, države članice koncentriraju najmanje 60 posto sredstava ESF-a na najviše pet prioriteta ulaganja*
- za tranzicijske regije, države članice koncentriraju najmanje 70 posto sredstava ESF-a na najviše pet prioriteta ulaganja*
- za razvijene regije, države članice koncentriraju najmanje 80 posto sredstava ESF-a na najviše pet prioriteta ulaganja“ (Bešlić et al, 2014:27).*

4.3. Kohezijski fond

Kohezijski je fond 2014.-2020., određen za smanjenje ekonomske i socijalne razlike zemalja članica čiji je bruto nacionalni dohodak manji od 90% prosjeka EU i koji financira provođenje projekata za promicanje održivog razvoja, za poboljšanje prometne infrastrukture i okoliša. Za financijsko razdoblje 2014.-2020. fond je usmjeren na slijedeće države: Rumunjsku, Bugarsku, Grčku, Cipar, Hrvatsku, Mađarsku, Sloveniju, Slovačku, Češku, Estoniju, Latviju, Litvu, Maltu, Poljsku i Portugal.

Glavni ciljevi financiranja kohezijskog fonda, odnosno Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU, 2014 su:

- promicanje održivog gospodarstva s niskim udjelom ugljika
- očuvanje i zaštita okoliša i prilagodba te zaštita od klimatskih promjena
- razvoj održivog prometa i transeuropske transportne mreže
- promicanje učinkovitosti resursa i obnovljivih izvora energije.

Ovim fondom upravlja Europska komisija ili ovlašteno nacionalno tijelo. Korisnici ovog fonda mogu biti tijela javne vlasti, javni i privatni poduzetnici, razvojni i istraživački centri i država. U Republici Hrvatskoj Kohezijski fond provodi se putem Operativnog programa Regionalna konkurentnost i kohezija s ciljem razvoja sektora otpada, vode, zaštite i obnove šume, razvoj željezničke infrastrukture i slično. Ovaj fond predviđen je za provođenje Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ s 2,559 milijardi eura.

4.4. Europski poljoprivredni fond za ruralnih razvoj (EPFRR)

Namijenjen je jačanju upravljanja i kontrole europske politike ruralnog razvitka te uz Europski fond za jamstva u poljoprivredi podupire provedbu Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije. EPFRR doprinosi Strategiji Europa 2020 budući da podupire održivi razvoj poljoprivrednog razvoja, uravnoteženost teritorijalnog razvitka ruralnih područja uz očuvanje te stvaranje radnih mjesta i potiče konkurentnost poljoprivrede.

„Prioriteti ulaganja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj su:

- *promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima*
- *profitabilnost i konkurentnost poljoprivrednih gospodarstva, poticanje inovativne tehnologije i održivog upravljanja šumama*
- *promicanje organizacije opskrbe hranom, uz preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda, upravljanje rizikom i dobrobit životinja*
- *obnova, očuvanje i unapređenje ekološkog sustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom*
- *učinkovitost resursa te potpora poljoprivrednim gospodarstvima s niskom razinom ugljika*
- *socijalna uključenost, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja“ (Jeleč Raguž, 2014: 74).*

Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima podrazumijeva potporu inovacija, suradnji i razvoj bazi znanja ruralnih područja, povezivanje poljoprivrede s proizvodnjom hrane i šumarstvom te potporu izobrazbe i cjeloživotnog učenja na području šumarstva i poljoprivrede.

Profitabilnost i konkurentnost poljoprivrednih gospodarstva, poticanje inovativne tehnologije i održivog upravljanja šumama se odnosi na modernizaciju poljoprivrednih tehnologija zbog jačanja konkurentnosti i održivog upravljanja šumarskim područjima i povećanje isplativosti gospodarstva u poljoprivredi.

Promicanje organizacije opskrbe hranom uz preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda, upravljanje rizikom i dobrobit životinja označava integraciju i promidžbu

poljoprivredno-prehrambenog lanca radi poboljšanja konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava te potiče sprečavanje i upravljanje rizikom.

Obnova, očuvanje i unapređenje ekološkog sustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom odnosi se na očuvanje, obnovu i poboljšanje ekosustava, racionalnu eksploataciju voda, primjenu gnojiva i pesticida te očuvanje i upravljanje tlom.

Učinkovitost resursa te potpora poljoprivrednim gospodarstvima s niskom razinom ugljika podrazumijeva učinkovitost u korištenju voda, obnovljivih izvora energije, tla i drugih resursa u poljoprivredi, preradi hrane i proizvodnji nusproizvoda te smanjivanje emisije stakleničkih plinova pomoću pohrane i danjeg vezivanja ugljika u prirodi.

Socijalna uključenost, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja odnosi se na diversifikaciju, razvoj malih poduzeća koja podrazumijevaju otvaranje novih radnih mjesta, potporu lokalnog razvoja ruralnih područja te dostupnost, upotrebu i kvalitetu informacijsko-komunikacijskih tehnologija u poljoprivrednim gospodarstvima.

Financijska sredstva ovog fonda namijenjena su za provedbu Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020. s ukupnom alokacijom od 2,325 milijarde eura. Navedeni program usmjeren je na poticanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede i prirodnih resursa i uravnoteženja teritorijalnog razvoja ruralnih područja uz povećanje zaposlenosti. Za provedbu projekata iz ovog fonda mogu se prijaviti šumari, poljoprivredni gospodarski subjekti, poljoprivrednici, mladi, poljoprivredne organizacije, udruge za zaštitu okoliša, udruge i sindikati organizacije koje pružaju usluge u kulturi zajednice i mediji.

4.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)

Najmanji je europski strukturni i investicijski fond koji je namijenjen provedbi Zajedničke ribarske te Integrirane pomorske politike u financijskom razdoblju 2014.-2020. s ciljem da se u sektoru prilagodi izmijenjeni uvjeta te stjecanju ekološke te gospodarske održivosti.

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo provodi se kroz sljedeće prioritete:

- potpora za održivo, učinkovito, konkurentno, inovativno i na znanju utemeljeno ribarstvo

- potpora za održivu, učinkovitu, konkurentnu, inovativnu i na znanju utemeljenu akvakulturu
- poticanje provedbe Zajedničke ribarske politike
- potpora za zaposlenost i teritorijalnu koheziju
- poticanje provedbe Integrirane pomorske politike te
- poticanje tržišta i prerade (Bešlić et al., 2014).

Potpورا za održivo, učinkovito, konkurentno, inovativno i na znanju utemeljeno ribarstvo, odnosi se na izbjegavanje i smanjenje neželjenog ulova radi utjecaja na morski okoliš, zaštita bioraznolikosti i ekosustava, uravnoteženje raspoloživih ribolovnih mogućnosti ribolovnih kapaciteta te održivost i jačanje tvrtki koje se bave ribarstvom.

Potpورا za održivu, učinkovitu, konkurentnu, inovativnu i na znanju utemeljenu akvakulturu, odnosi se na poticanje uporabe tehnologije, inovativnosti i znanja, očuvanje i održivost morskog ekosustava, jačanje konkurentnosti poduzeća koja se bave akvakulturom te potpora stručnog usavršavanja.

Poticanje provedbe Zajedničke ribarske politike podrazumijeva prikupljanje i upravljanje podacima, kontrola i provedba, povećanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti javne uprave.

Potpورا za zaposlenost i teritorijalnu koheziju je promidžba gospodarskog rasta, socijalnog uključivanja, stvaranja novih i održivih radnih mjesta uz mobilnost radne snage.

Poticanje tržišta i prerade odnosi se na potporu investiranja u sektoru prerade ribarskih proizvoda i plasiranja na tržište te poboljšanje organizacije tržišta za pomorstvo i ribarstvo.

Za provođenje projekata iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo Republici Hrvatskoj je namijenjeno 252 milijarde eura kroz Operativni program za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020. koje pruža potporu poticanja društveno odgovornog, održivog i konkurentnog ribarstva te akvakulture i uravnotežen, uključiv teritorijalni razvoj akvakulturnih i ribarskih prostora. Financirani iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, korisnici sredstava za implementaciju projekata mogu biti gospodarski subjekti, ribari ili organizacije ribara.

5. Regionalna politika RH

U Republici Hrvatskoj regionalna se politika razvijala tokom dva perioda:

- do 1990. godine kada je RH bila sastavni dio bivše države bio je prvi period.

Zbog velikog broja nerazvijenih općina, prvi je period bio jako neuspješan što se tiče regionalne politike. Kako bi dobili sredstva iz Fonda za razvoj nedovoljno razvijenih krajeva, općine su same sebe nastojale proglasiti nerazvijenima (Fond je u to vrijeme bio jedan od glavnih instrumenata regionalne politike). Sve se više ljudi iseljavalo s tih područja te su se površine nerazvijenih dijelova zemlje poprilično povećale stoga iz toga razloga takvu vrstu politike može se ocijeniti nedovoljnom.

- od 1990. godine, točnije od samostalnosti države pa do danas je drugi period.

Nakon osamostaljenja RH je dobila gospodarsko nazadovanje, depopulaciju te neravnomjeran regionalni razvoj nekih djelokruga, a na tako neravnomjeran razvoj dodatno je utjecao Domovinski rat.

Zadaća regionalne razvojne politike je omogućiti svim regijama ispunjenje potencijala i iskorištavanje izgleda za blagostanje svih stanovnika i održiv razvoj, na način da posvećuju dodatnu pažljivost onim teritorijima koji zaostaju u razvitku. Potrebno je usklađeno i zajedničko djelovanje mnogih partnera za postizanje tog cilja. „*Usput se od svih sektora društva, kao što su:*

- *Vlade Republike Hrvatske*
- *regionalne i lokalne samouprave te*
- *privatnog, znanstvenog i istraživačkog sektora očekuje da zajednički ponude rješenja što i kako zajedno raditi u svrhu dostizanja blagostanja i razvoja naših regija*“ (Devčić i Šostar, 2015:105).

U RH regionalna politika je uređena Zakonom o regionalnom razvoju. Hrvatski sabor je na sjednici 05.02.2021. godine donio nacionalnu razvojnu strategiju Republike Hrvatske do 2030. godine. Mjere i ciljevi se jasno određuju Strategijom i Zakonom koji se trebaju postići do 2030. godine. „*Cilj je politike regionalnog razvoja pridonijeti društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, u skladu s načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala*“ Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/2014, čl.2, t.1.).

Radi postizanja navedenog cilja, politikom regionalnog razvoja nastoji se osigurati:

- potporu slabije razvijenih područja za povećanje i optimalno korištenje vlastitog razvojnog potencijala uklanjanjem uzroka razvojnih poteškoća
- povezanost lokalnih te regionalnih razvojnih potreba s prioritetima razvoja kako središnje razine tako i s ciljevima regionalne politike EU
- poticanje teritorijalne suradnje i djelotvorna upotreba sredstva strukturnih i investicijskih fondova EU namijenjenih regionalnom i urbanom razvoju
- odgovarajuće mjere za održiv i ravnomjeran razvoj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u pograničnim područjima (Ibidem, čl.2., t.2.).

Prema Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030 „*Vizija Hrvatske 2030 glasi: Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve*“
<https://hrvatska2030.hr/>.

Realizaciji gore navedene vizije pridonijeti će postizanje predloženih strateških ciljeva te harmonizirana primjena politika u 4 evolucijska smjera. Na sve segmente društva te na hrvatsko gospodarstvo itekako se odrazila ova globalna kriza uzrokovana pandemijom korona virusa SARS-CoV-2. A kako bi se gospodarske i društvene štete otklonile (prouzrokovane globalnom krizom) te potaknulo što brže oporavljenje RH, utvrđeni strateški ciljevi i razvojni smjerovi bi trebali uvelike doprinijeti tome. Uzeti su u obzir ciljevi predloženi u okviru Europskog teritorijalnog programa 2030. i Europskog zelenog plana.

SWOT analiza je prikazana unutar Strategije regionalnog razvoja društva, gdje su objašnjene teme poput sustava regionalnog upravljanja, razvoja okoliša, prostora, gospodarstva te društvenog razvoja. Ulaskom RH u EU je pripomogao kristalnijem objašnjavanju i kreiranju planske dokumentacije, mjera te ciljeva kao i povećanih mogućnosti korištenja sredstava iz strukturnih fondova (a sredstva EU treba znati dobro upotrijebiti). „*Nositelji regionalne politike su tu bitni kao:*

- *kreatori projekata*
- *koordinatori*
- *provedbi projekata*
- *organizaciji edukacija o korištenju raspoloživih financijskih sredstava*

- *nadzorni mehanizmi*
- *ocjeni učinaka i sl“ (Križanac, 2019:4).*

Nadalje, kako bi potakli razvoj regije gdje su razvijeni i gdje surađuju osnovane su lokalne akcijske grupe (LAG) i razvojne agencije, a do cilja dolaze tako što uspješno surađuju s partnerstvima u lokalnim regijama i regijama ostalih zemalja. Kako još uvijek postaje veliki jaz-ovi u razvijenostima među regijama, taj se problem nastoji riješiti dobrom regionalnom politikom, odnosno putem djelovanja nositelja provedbe.

5.1. NUTS klasifikacija

Prema Državnom zavodu za statistiku „*nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (u nastavku teksta HR_NUTS 2021.) statistički je standard koji se koristi za prikupljanje, upisivanje, obradu, analizu i diseminaciju podataka regionalne statistike prema razinama prostorne podjele Republike Hrvatske*“ (NN 125/2019 , čl.1.). HR_NUTS 2021. čini statističku osnovu za efikasno vođenje socioekonomske analize, regionalne razvojne politike kao i za postizanje ekonomske i socijalne kohezije. Za svrhe regionalne statistike, prostor Republike Hrvatske (u programskom razdoblju 2021.-2027.) se dijeli prema statističkim regijama HR NUTS 1., HR NUTS 2. i HR NUTS 3. No, u proteklom programskom razdoblju (2014.-2020.) RH je bila podijeljena na dvije NUTS regije na Kontinentalnu i Jadransku Hrvatska, a nedostatak takve podjele bio je veliki utjecaj grada Zagreba na BDP po glavi stanovnika Kontinentalne Hrvatske. Gdje je BDP po glavi stanovnika kontinentalne Hrvatske bio znatno niži od grada Zagreba, što je imalo za posljedicu slabiju mogućnost korištenja regionalnih potpora za sva područja Kontinentalne Hrvatske.

Radi poticanja gospodarskog razvoja manje razvijenih područja dodjeljuju se regionalne potpore, a osnovni je preduvjet za njihovu dodjelu postojanje karte regionalnih potpora (slika 1.). Kartom regionalnih potpora se utvrđuju područja na kojima se mogu dodjeljivati regionalne potpore kao i maksimalan intenzitet potpora. U proteklom programskom razdoblju 2014.-2020. za poduzetnike je maksimalni iznos regionalnih potpora iznosio: za mikro i male do 45%, za srednje do 35%, a za velike poduzetnike do 25%.

Tablica 3: Nove regionalne potpore

Statistička regija 2. razine (RH_NUTS 2)	Područje	Intenzitet potpora za:		
		velike poduzetnike	srednje poduzetnike	male poduzetnike
Panonska Hrvatska	„a“ područje	50%	60%	70%
Jadranska Hrvatska	„a“ područje	35%	45%	55%
Grad Zagreb	„a“ područje	20%	30%	40%
Sjeverna Hrvatska	„c“ područje (bivše „a“ područje)	35%	45%	55%

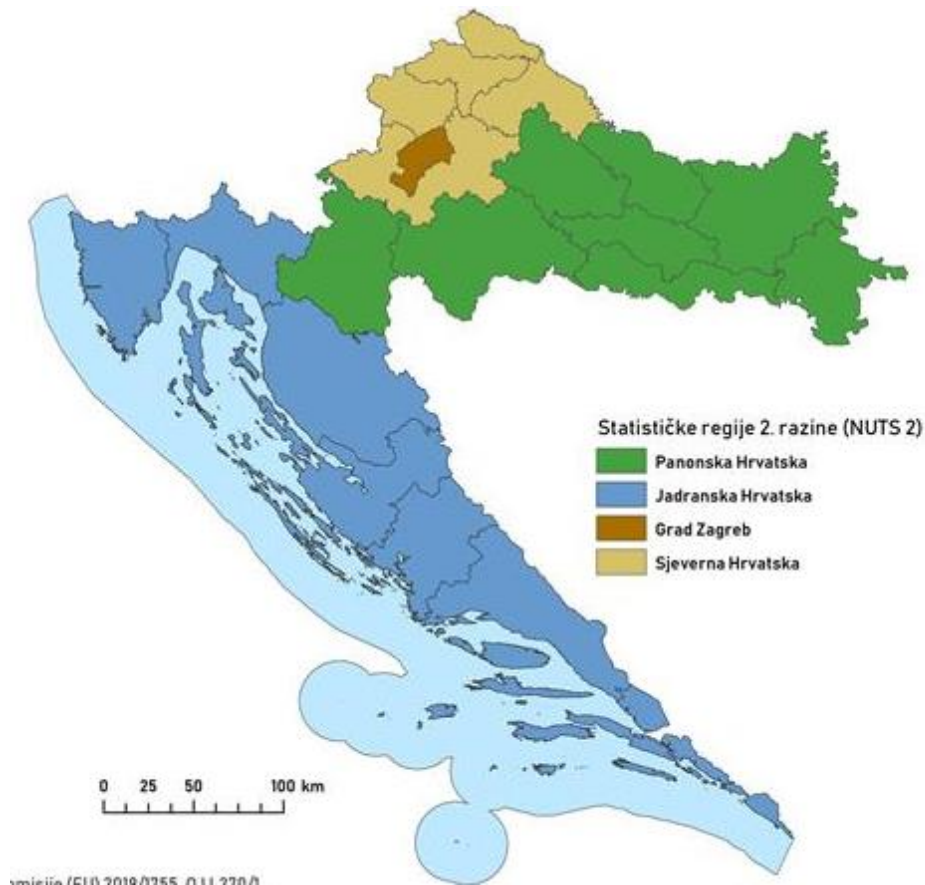
Izvor: izrada autora prema: Infini grupa (01.06.2021.)

Iz tablice 3. je također vidljivo kako je napravljena pravednija raspodjela sredstava regionalnih potpora za velike, male i srednje poduzetnike. Slabije razvijene regije, odnosno investicije poduzetnika iz slabije razvijenih regija, sufinancirati će se većim intenzitetom potpora. Tako će se primjerice, sufinancirati intenzitetom potpora za regiju Panonske Hrvatske za male poduzetnike do 70%, srednje do 60%, a za velike poduzetnike do 50%. Kako je Grad Zagreb razvijenije područje iznosi će biti puno manji, za velike poduzetnike do 20%, srednje do 30%, a za male poduzetnike do 40%.

U novom programskom razdoblju (2021.-2027.), novom kartom regionalnih potpora (slika 1.), predložene su 4 NUTS2 regije. Nastale su grupiranjem županija kao administrativnih jedinica, koje čine: Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska, što je vidljivo na slici 1.

“Nova NUTS 2 podjela omogućit će:

- najveći mogući stupanj povoljnosti u pogledu pravila dodjele regionalnih potpora
- bolje uvjete za korištenje sredstava Kohezijske politike za veće područje Republike Hrvatske,
- formiranje homogenijih regija u pogledu stupnja razvijenosti i drugih važnih obilježja” (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU).

Slika 1: Statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - NUTS 2

Izvor: RH, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU (pristupljeno: 01.06.2021.)

Na području Republike Hrvatske postoje tri klasifikacije statističkih regija:

- **HR NUTS 1:** odnosi se na ukupno područje Republike Hrvatske te obuhvaća od 3 do 7 milijuna stanovnika.
- **HR NUTS 2:** se prilagođava većini zemalja članica Unije jer se regionalne proizvodne, prirodne, demografske, socijalne, povijesne, političke te druge karakteristike i specifičnosti zemalja mogu smjestiti u raspon od 800 000 do 3 milijuna stanovnika.
- **HR NUTS 3:** su županije, odnosno područja na kojima žive od 150 000 do 800 000 stanovnika.

Tablica 4: Struktura HR_NUTS 2021- Panonska Hrvatska

OZNAKA	HR NUTS 1	HR NUTS 2	HR NUTS 3
HR0	Hrvatska		
HR02		Panonska Hrvatska	
HR021			Bjelovarsko-bilogorska županija
HR022			Virovitičko-podravska županija
HR023			Požeško-slavonska županija
HR024			Brodsko-posavska županija
HR025			Osječko-baranjska županija
HR026			Vukovarsko-srijemska županija
HR027			Karlovačka županija
HR028			Sisačko-moslavačka županija

Izvor: izrada autora prema DZS

Brodsko-posavska županija zajedno s Vukovarsko-srijemskom, Bjelovarsko-bilogorskom, Virovitičko-podravskom, Osječko-baranjskom, Požeško-slavonskom, Sisačko-moslavačkom i Karlovačkom županijom čini statističku regiju 2. razine pod nazivom Panonska Hrvatska, što je vidljivo u tablici 4.

Tablica 5: Struktura HR_NUTS 2021- Jadranska Hrvatska

OZNAKA	HR NUTS 1	HR NUTS 2	HR NUTS 3
HR0	Hrvatska		
HR03		Jadranska Hrvatska	
HR031			Primorsko-goranska županija
HR032			Ličko-senjska županija
HR033			Zadarska županija
HR034			Šibensko-kninska županija
HR035			Splitsko-dalmatinska županija
HR036			Istarska županija
HR037			Dubrovačko-neretvanska županija

Izvor: izrada autora prema DZS

U tablici 5 prikazana je statistička regija 2. razine pod nazivom Jadranska Hrvatska, koju čine sedam županija, a to su: Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska, Ličko-senjska, Istarska, Zadarska, Dubrovačko-neretvanska i Šibensko-kninska županija.

Tablica 6: Struktura HR_NUTS 2021- Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska

OZNAKA	HR NUTS 1	HR NUTS 2	HR NUTS 3
HR0	Hrvatska		
HR05		Grad Zagreb	
HR050			Grad Zagreb
HR06		Sjeverna Hrvatska	
HR061			Međimurska županija
HR062			Varaždinska županija
HR063			Koprivničko-križevačka županija
HR064			Krapinsko-zagorska županija
HR065			Zagrebačka županija

Izvor: izrada autora prema DZS

U tablici 6 prikazana su dvije statističke regije 2. razine: Grad Zagreb te Sjeverna Hrvatska koju čine pet županija, a to su: Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Zagrebačka i Krapinsko-zagorska županija.

5.2. Načela regionalne politike RH

Politika regionalnog razvoja sastoji se od četiri osnovna načela:

1. načelo programiranja
2. načelo koncentracije
3. načelo partnerstva i
4. načelo dodavanja (Europska Komisija).

Prema Zakonu o regionalnom razvoju RH „načela politike regionalnog razvoja su:

- *solidarnost i usmjerenost*
- *partnerstvo i suradnja*
- *strateško planiranje*
- *udruživanje financijskih sredstava*
- *praćenje i vrednovanje*
- *održivost te*
- *autonomija lokalne i područne (regionalne) samouprave“ (NN 147/14, 123/17, 118/18, t.2).*

Kako neka područja znatno zaostaju za nacionalnim prosjekom, politika regionalnog razvoja usmjerena je na dodatno poticanje razvoja takvih područja te se ona temelji na uzajamnoj solidarnosti svih građana RH. Ona se također temelji na partnerstvu i suradnju između privatnog, civilnog i javnog sektora i na njihovoj uzajamnoj suradnji. Što se tiče strateškog planiranja tu se prije svega misli na donošenje i provedbu višegodišnjih planskih dokumenata. Politika regionalnog razvoja prati se i vrednuje kako bi se povećala učinkovitost i utjecaj na regionalni razvoj, ona doprinosi uravnoteženom i skladnom razvoju RH te osigurava očuvanje i zaštitu okoliša i kulturnog bogatstva te se provodi u skladu s autonomijom jedinica područne (regionalne) samouprave te je zajamčena Ustavom RH (Ibidem).

5.3. Nositelji regionalne politike RH

Razvoju cjelokupnog područja Republike Hrvatske doprinosi regionalna politika, a povezanost i suradnja sa svim nositeljima regionalne politike i na svim razinama vlasti trebala bi doprinijeti ostvarivanju što boljih rezultata. Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske „*ministarstvo je nositelj politike regionalnog razvoja*“ (NN 123/17, čl.17., t.1.). Ministarstvo zajedno s ostalim tijelima državne uprave, javnopravnim tijelima i odgovarajućim partnerskim vijećima sudjeluje u pripremi i provedbi politike regionalnog razvoja. A zajedničkim bi djelovanjem oni trebali znatnije doprinijeti ostvarenju ciljeva politike regionalnog razvoja.

Kako bi jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, stručna i znanstvena zajednica doprinijela unapređenju politike, zakonom je predviđeno osnivanje Vijeća za regionalni razvoj. Članove Vijeća imenuje Vlada Republike Hrvatske (na prijedlog ministra

nadležnog za regionalni razvoj), koje se po potrebi sastaje najmanje dva puta godišnje (Ibidem, čl.1 i čl.3.).

„U obavljanju poslova iz svog djelokruga Vijeće:

- *razmatra nacionalne razvojne dokumente, ključne programe kao i mjere za poticanje regionalnog razvoja*
- *prati trendove i stanje regionalnog razvoja RH*
- *obavlja i ostale poslove koje mu povjeri ministar, a koji su u skladu s unapređenjem politike regionalnog razvoja i*
- *predlaže smjernice radi osiguranja ravnomjernijeg razvoja svih dijelova RH“*
(Ibidem, čl.13.).

Partnersko vijeće osniva se s ciljem povezivanja dionika razvoja na razini statističke regije, koordinacija i uloga jedinica lokalne samouprave, jedinica područne (regionalne) samouprave u poticanju razvoja, lokalnih razvojnih agencija-LAG-ova, regionalnih razvojnih agencija i koordinatora, suradnja sa socijalnim partnerima, znanstvenom zajednicom, organizacijama civilnog društva i gospodarskim subjektima.

5.3.1. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU usmjereni su na nadzor, implementaciju i učinkovito upravljanje provedbe regionalne politike te smanjivanje razlika u regionalnoj raznolikosti kao osnovnim ciljem.

Zadaci Ministarstva regionalnog razvoja i fondovi EU definirani su Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave, a neki od njih su:

- upravljati sustavom strateškog planiranja i upravljati razvojem
- koordinirati, programirati i strateško pratiti provedbu Kohezijske politike i programe financirane iz EU fondova u RH
- planirati i provoditi regionalnu razvojnu politiku
- obavljati poslove koji se odnose na koordinaciju dionika i aktivnosti vezanih uz provedbu i praćenje provedbe, programiranje, planiranje te vrednovanje

višegodišnjih i godišnjih regionalnih razvojnih programa i projekata koji su namijenjeni razvoju županija i širih regija

- poticati razvoj područja koji kaskaju za nacionalnim prosjekom i područja s razvojnim posebnostima
- koordinirati i pratiti provedbu nacionalne razvojne strategije
- savjetovati tijela državne uprave o pripremi i vrednovanju akata strateškog planiranja i mjera za provedbu razvojnih prioriteta RH
- odgovornost za usklađenost nacionalnih akata strateškog planiranja s planskim dokumentima EU
- poticati razvoj prekogranične, međuregionalne i transnacionalne suradnje
- pripremati višegodišnje i godišnje strateške i operativne dokumenata za korištenje sredstava EU fondova
- pripremati ostale međunarodne izvore financiranja namijenjenih regionalnom razvoju i dr. (NN 85/20, čl.14.).

5.3.2. Kućanstva

Kućanstva raspolažu sa osnovnim faktorom rasta i dohotkom (te oni mogu odlučiti da li će taj dohodak potrošiti ili staviti na štednju). Raspoloživi dohodak određen je visinom profita, nadnice i rente. *„Ostvarene nadnice, rente i profit u kružnom toku gospodarskih aktivnosti kreiraju putem investicija ponudu i potražnju za finalnim dobrima. Slijedi da kućanstva direktno i indirektno utječu na razinu i strukturu ponude i potražnje roba i usluga, pa preko proizvođačke i potrošačke funkcije čine temelj u materijalizaciji regionalne politike i rasta regionalnog gospodarstva“* (Bogunović, 2011:64 navedeno u Križanac, 2018:15).

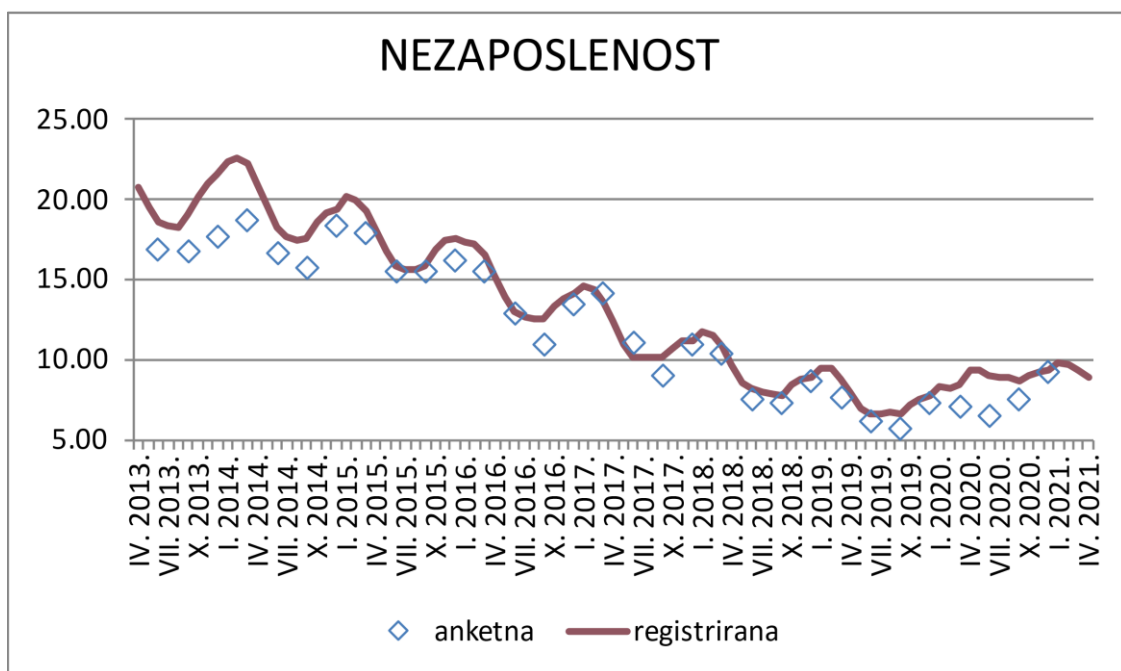
Pojedinci, odnosno kućanstva, svoju zemlju ulažu u zamjenu za rentu, kapital za profit, a svoj rad u zamjenu za nadnicu i kućanstva upravljaju visinom raspoloživog dohotka. Ukoliko pojedinac odluči imati veću nadnicu, morati će uložiti veću količinu rada, no on se može odlučiti i za svoje slobodno vrijeme (umjesto uloženog rada) te samim time pojedinac regulira visinu ponude na tržištu i visinu svog raspoloživog dohotka, ovisno o visini uloženog proizvodnog faktora.

„Indeks potrošačkih cijena odražava promjene u razini cijena dobara i usluga koje u tijeku vremena nabavlja, koristi se njima ili ih plaća referentno stanovništvo (privatna kućanstva) radi potrošnje“ (DZS). Za svibanj 2021. godine, Državni zavod za statistiku

objavio je indeks potrošačkih cijena. Prema navedenim podacima, hrvatska su kućanstva najviše trošila na hranu i bezalkoholna pića 27,20% te 17,73% na stanovanje, vodu, plin, električnu energiju i ostala goriva. Najmanje su pak sredstava izdvajala za obrazovanje 0,81% i zdravlje 3,09%. Razvoj regije kao i životni standard stanovništva prikazuju upravo potrošnja kućanstva (DZS, 2021.).

U travnju 2021. godine broj nezaposlenih osoba iznosio je 148.744, prema podacima Držanog zavoda za statistiku, a u istom mjesecu iste godine registrirana nezaposlenost iznosila je 8,9%, što je za 0,4 % niže nego u istom mjesecu 2020.godine. Na grafikonu 1. prikazano je kretanje stope nezaposlenosti od travnja 2013. do travnja 2021. godine te se može vidjeti da je anketna stopa nezaposlenosti u četvrtom tromjesečju 2020. iznosila 9,2%. No, s obzirom da podaci prikazuju pad nezaposlenosti, treba pridodati pažnju visokoj stopi nezaposlenosti u određenim regijama, npr. u Sisačko-moslavačkoj županiji u ožujku 2019. godine, zabilježena je najveća stopa nezaposlenosti 19,9%, a u Virovitičko-podravskoj 19,6%.

Grafikon 1: Stopa nezaposlenosti u RH, u razdoblju od travnja 2013. do travnja 2021. godine

Izvor: DZS, Prvi rezultati - Stopa registrirane nezaposlenosti (01.06.2021.)

„Popis stanovništva, stanova i kućanstva prikazuje podatke o stanovništvu: životnu dob, spol, obrazovanje, prihode, broj neaktivnih, nezaposlenih i zaposlenih osoba (zaposlenih u određenim djelatnostima) i dr. U RH je 2011. godine bilo ukupno 4.284.889 stanovnika, od

čega je Kontinentalnoj Hrvatskoj živjelo 2.872.954 stanovnika, a u Jadranskoj Hrvatskoj živjelo je 1.411.935 stanovnika“ (DZS, Stanovništvo prema starosti i spolu, Popis 2011.). 2011. godine na području Kontinentalne Hrvatske stanovalo je 67,5% stanovništva. 320.502 stanovnika na području cijele RH bilo je između 50. i 54. godine starosti što je ukupno 7,48% cijelog stanovništva. Promatrajući Jadransku Hrvatsku (koja spada u NUTS_2 regiju) 33,43% stanovništva je živjelo na tom području, odnosno 107.139 osoba životne dobi između 50. i 54. godine. Prema prvim rezultatima kretanja stanovništva RH u 2019. godini (što je vidljivo i u tablici 7.) broj umrlih je 51.794, a broj živorođenih je znatno manji, odnosno 36.135, a migracijski saldo s inozemstvom bio je u minusu u 2019. godini, odnosno -2.422.

Da se zaključiti kako se u RH događa negativan saldo selidbe u inozemstvo kao i negativan prirodni priraštaj populacije te da je na žalost, sve lošija demografska slika RH. Dešava se prirodni pad pučanstva, pučanstvo postaje starije, mlade obitelji odlaze u države s kvalitetnijim životnim standardima. Sve se to događa s razlogom, radi izraženih regionalnih nerazvijenosti u pokojim regijama, a da bi se negativni trendovi zaustavili potrebno je djelovati mjerama kako regionalne tako i ekonomske politike.

Tablica 7: Kretanje stanovništva RH u 2019. godini

ŽIVOROĐENI	36.135
UMRLI	51.794
PRIRODINI RAST	-15.659
SKLOPLJENI BRAKOVI	19.761
RAZVEDENI BRAKOVI	5.936
DOSELJENI IZ INOZEMSTVA	37.726
ODSELJENI U INOZEMSTVO	40.148
SALDO MIGRACIJE S INOZEMSTVOM	-2.422
PROCJENA BROJA STANOVNIKA KRAJEM 2019.	4.065,3

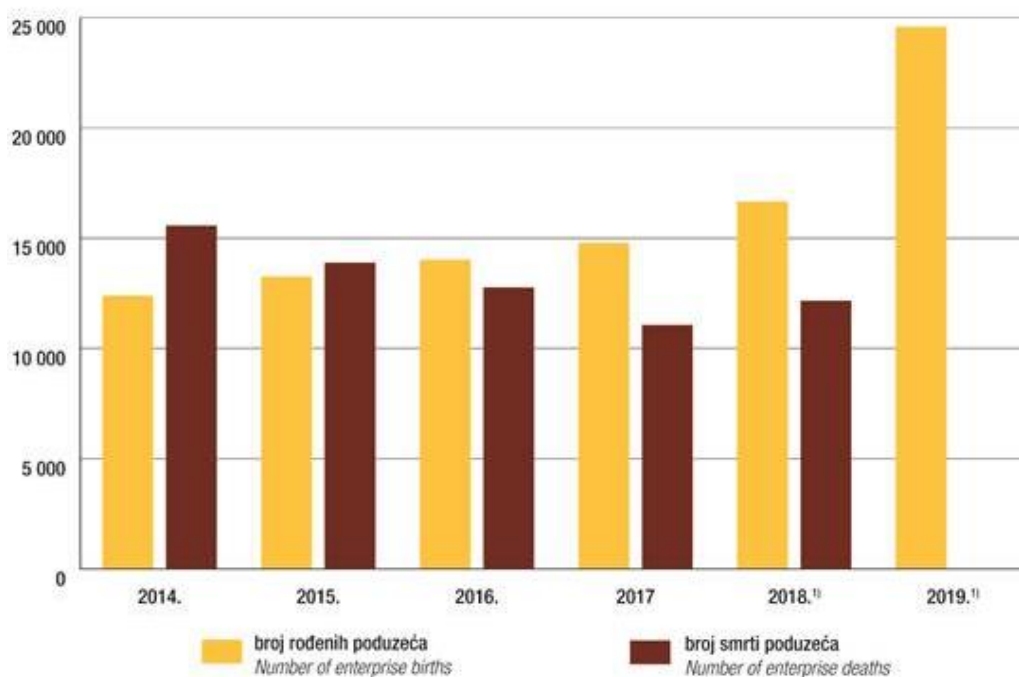
Izvor: izrada autora prema podacima DZS (11.06.2021.)

5.3.3. Poduzetnici

Tržišnu klimu za poduzetnike stvara regionalna politika i poduzetnici mogu biti od iznimne važnosti na lokalnoj i regionalnoj razini. „Mjere regionalne politike treba usmjeriti na rješavanje razvojnih ograničenja na dugoročnim osnovama. Poduzetnici obično nisu spremni preuzimati poslovne rizike koji proizlaze iz nesigurnog i nestabilnog regionalnog ambijenta, osobito ako postoje ograničenja na polju osnovne infrastrukture“ (Bogunović, 2011:65 navedeno u Križanac, 2018:18).

Kako regionalni rast ovisi o veličini i broju poduzeća, navedeni autor tvrdi da „veličina poduzeća može se promatrati s različitih točaka, ali svakako je najvažnija segmentacija koja polazi od tržišnih udjela i poslovne uspješnosti, no male i srednje proizvodne jedinice imaju relativno nižu kapitalnu intenzivnost i veću programsku fleksibilnost“ (Ibidem). Prema privremenim podacima DZS, u 2019. bilo je aktivno ukupno 209.317 poduzeća, koja su zapošljavala 1.227.302 osobe (DZS, privremeni podaci poslovne demografije u 2019. godini). Grafikon 2. prikazuje broj poduzeća prema statusu aktivnosti od 2014. do 2019. godine. Iz grafikona je vidljiv porast broja novih poduzeća od 2014. do 2019. godine te pad broja zatvaranja poduzeća od 2014. do 2018. godine.

Grafikon 2: Broj poduzeća prema statusu aktivnosti, 2014.-2019. u RH

Izvor: DZS, privremeni podaci poslovne demografije u 2019. godini

Prema Izvješću o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj iz 2020., u 2019. godini udio malih i srednjih poduzeća iznosio je 99,7%, što je ukupno 135.890 poslovni subjekt. Broj zaposlenih unutar velikih poduzeća bilo je 250.158, u srednjim poduzećima radilo je 183.189 zaposlenika, a u malim poduzećima bilo je 536.429 zaposlenika. Ukupno 25,8% zaposlenika radilo je u malim i velikim poduzećima što prikazuje značajnost malih i velikih poduzetnika (Alpeza et.al., 2020).

Pružanjem odgovarajućih potpora, promocijom poduzetništva i podržavajućeg okruženja nastoji se potaknuti razvoj postojećih potencijala na regionalnim razinama i poduzetničkih ideja, kako bi se pridonijelo uravnoteženom razvoju regija.

5.3.4. Razvojne agencije

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture „*razvojne agencije su registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj gospodarstva i poduzetništva na lokalnoj (regionalnoj) i nacionalnoj razini, poticanje i privlačenje investicija te iniciranje i realizaciju projekata poticanja gospodarskog razvitka i poduzetništva, objedinjavajući rad gospodarskih subjekata, lokalnih i regionalnih poduzetničkih institucija, te visokoobrazovnih institucija i centra znanja*“ (NN 57/18, čl.4., t.1.).

Prema odabiru Europskog udruženja razvojnih agencija sa sjedištem u Bruxellesu, razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije, SI-MO-RA ocjenjena je kao najbolja europska razvojna agencija u 2020. godini. SI-MO-RA broji niz projekata iz područja ruralnog razvoja, poduzetništva, EU i socijalnih fondova. Od 2015. godine vrijednost prijavljenih projekata iznosio je oko 1.155.000.000,00 kn (www.smz.hr).

„*Razvojne agencije mogu biti:*

- *Lokalne razvojne agencije- osnovane su od strane jedinica lokalne samouprave*
- *Županijske razvojne agencije- osnovane su od strane područne (regionalne) samouprave*
- *Razvojne agencije određene djelatnosti- bave se određenom djelatnošću, primjerice Energetska razvojna agencija, osnovana od strane jedinica lokalne i/ili područne (regionalne) samouprave*“ (Ibidem).

5.3.4.1. Lokalne agencijske grupe na primjeru LAG Zapadne Slavonije

“LAG (Local Action Group, u prijevodu: Lokalna akcijska grupa) je javno-privatno partnerstvo predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora određenog ruralnog područja koje povezuju zajedničke značajke kao:

- zajednička tradicija,
- lokalni identitet,
- osjećaj pripadnosti
- potrebe i očekivanja”([Često postavljana pitanja | Lag zapadna Slavonija \(lagzs.com\)](#)).

Članovi LAG-a mogu biti fizičke i pravne osobe. LAG predstavlja ruralno područje s više od 10.000, a manje od 15.000 stanovnika. Kroz zajedničke projekte njihovih lokalnih zajednica, članovima LAG-ova se olakšava pristup EU fondovima.

Zadaci LAG-a:

- provoditi Lokalne razvojne strategije LAG-a
- promicati otvorenosti prema novim idejama
- pokretati razvoj u svojoj zajednici s ciljem podizanja standarda života
- raspolagati financijskim sredstvima za razvoj područja LAG-a
- posredovati u suradnji, povezivanju i dijalogu horizontalno i vertikalno
- davati stručnu pomoć pokretačima projekata
- nadgledati, odnosno upravljati projektima na prilagodljiv način
- planirati i kandidirati projekte za razvoj područja LAG-a
- surađivati s LAG-ovima iz RH i okolice i dr.

Lokalna akcijska grupa Zapadna Slavonija (LAG ZS), smještena je na zapadnom dijelu Brodsko-posavske županije, predstavlja neprofitnu udrugu osnovanu od strane 33 predstavnika gospodarskog, društvenog i javnog sektora. Ona obuhvaća Grad Novu Gradišku i općine: Stara Gradiška, Okučani, Gornji Bogičevci, Dragalić, Cernik, Rešetari, Staro Petrovo Selo, Vrbje i Davor. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine na teritoriju LAG-a ZS nalazi se 41.184 stanovnika te se proteže na gotovo 840 km² ([Uvodna riječ | Lag zapadna Slavonija \(lagzs.com\)](#)).

Osnovana je s ciljem poboljšanja kvalitete života, promicanjem održivog razvoja i oživljavanje gospodarstva na području koje obuhvaća. Koriste LEADER pristup za razvoj ruralnih područja, koji je baziran na specifičnostima prostora te na pristupu odozdo prema gore, uključujući lokalnu zajednicu i prepoznavanje vrijednosti lokalnih resursa. Područje LAG-a pripada statističkoj regiji NUTS-1, odnosno Kontinentalnoj Hrvatskoj.

„Projekti u provedbi LAG ZS su:

- *LETAK- PROJEKT BIOSOL,*
- *Projekt ŽElim Napredovati,*
- *Biosol (Upotreba biomase i solarne energije kao obnovljivi izvori održive i učinkovite energije za samostalne komplekse socijalne namjene),*
- *„OPGenije“ i*
- *Projekt „Želim Napredovati Aktivno“ ([Projekti Archives / Lag zapadna Slavonija \(lagzs.com\)](#))“.*

6. Uspješni primjeri EU projekata u Brodsko-posavskoj županiji

Kako Općina Rešetari ima iskustva u provedbi projekata sufinanciranih iz EU fondova, u nastavku će biti objašnjeni uspješne primjeri EU projekata u Brodsko-posavskoj županiji na području njene općine: kreirajmo kvalitetniji život zajedno, izgradnja i opremanje reciklažnog dvorišta na području općine Rešetari i izgradnja građevine javne i društvene namjene - Dječji vrtić čarobni svijet u Rešetarima.

Općina Rešetari smještena je u zapadnom dijelu Brodsko-posavske županije, čini ju sedam naselja: Rešetari, Adžamovci, Zapolje, Brđani, Bukovica, Gunjavci i Drežnik. Dugogodišnji načelnik Općine je Zlatko Aga ([Općina Rešetari - O općini \(resetari.hr\)](http://Općina Rešetari - O općini (resetari.hr))).

6.1. Kreirajmo kvalitetniji život zajedno

Cilj projekta je uključiti teže zapošljive žene na tržište rada kroz zapošljavanje u lokalnoj zajednici. Projekt je proveden radi unaprjeđenja i ojačavanja njihovih radnih potencijala te smanjivanje rizika od neimaštine kao i urednog poticanja socijalne uključenosti i povećanja razine kvalitete življenja krajnjih klijentica.

„Kreirajmo kvalitetniji život zajedno“ je projekt koji uključuje 30 nezaposlenih žena, odnosno ciljanu grupu s najviše srednjoškolskim obrazovanjem, starosti 50 godina te 210 krajnjih korisnika, starih osoba kao i osoba s lošijim financijskim statusom. Projekt se provodi na području općine Rešetari s ciljem uključivanja žena koje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada kroz pronalaženje posla u lokalnoj zajednici. Projekt se provodi radi povećanja razine kvalitete života, ojačanja radnog potencijala i smanjenja rizika od siromaštva i neimaštine kao i poticanja socijalne uključenosti krajnjih korisnika.

Projekt se financira iz Europskog socijalnog fonda u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. kroz Program „Zapošljavanje žena-Zaželi“. Razdoblje provedbe projekta bilo je od 30. svibnja 2018. do 31. studenog 2020. godine te je korisnik projekta bila upravo općina Rešetari.

Navedeni projekt iznosi 4.957.056,36 kuna.

Slika 2: Kreirajmo kvalitetniji život zajedno

Izvor: Općina Rešetari (pristupljeno: 20.05.2021.)

6.2. Izgradnja i opremanje reciklažnog dvorišta na području općine Rešetari

Cilj projekta je izgraditi i opremiti funkcionalno reciklažno dvorište i njime doprinijeti povećanju stope prikupljanja odvojenog komunalnog otpada i smanjenje količina otpada koji se odlagao na odlagalištima. Reciklažno dvorište namijenjeno je odlaganju problematičnog, opasnog otpada, krupnog komunalnog otpada te je namijenjeno za papir, metal, staklo, plastiku i tekstil.

Kako će se izgradnjom reciklažnog dvorišta doprinijeti povećanju stope prikupljanja odvojenog komunalnog otpada te smanjenju količine otpada koji se odlagao na odlagalištima tako će se doprinijeti i smanjenju količine CO₂ i očuvanju prirodnih resursa zbog mogućnosti reciklaže. Zbog smanjenja emisije stakleničkih plinova, sama funkcija reciklažnog dvorišta gdje će se materijali odvajati za ponovnu uporabu doprinijeti će ublažavanju rizika klimatskih

izazova i učinkovitosti resursa, a sama provedba Zelene javne nabave doprinijeti će održivom razvoju. Tako će se kroz edukaciju stanovništva osigurati prevencija nastanka otpada i sve to s ciljem smanjivanja cijena odvoza otpada iz kućanstva i sprječavanje deponiranja problematičnog otpada u prirodu.

Projekt će doprinijeti promicanju načela dobrovoljnog upravljanja uključujući suradnju s civilnim društvom putem informativnih aktivnosti i edukacija stanovništva te svih zainteresiranih dionika. Materijali koji bi inače bili odbačeni, građani će donositi u reciklažno dvorište i samim tim će se poticati svijest o važnosti ispravnog planiranja i upravljanja prilikom upotrebe resursa na ekološki prihvatljiv način.

Projekt se financira iz Europske Unije putem Ministarstva zaštite okoliša i energetike iz Kohezijskog fonda.

Navedeni projekt iznosi 5.081.154,38 kuna.

Slika 3: Reciklažno dvorište na području općine Rešetari

Izvor: Općina Rešetari (20.05.2021.)

6.3. Izgradnja građevine javne i društvene namjene - Dječji vrtić čarobni svijet u Rešetarima

Cilj projekta je podići kvalitetu života lokalnog stanovništva kroz napredovanje obrazovne infrastrukture. Svrha projekta je neprekidan održiv i ravnomjerni razvoja ruralnog područja kao i jačanje konkurentnosti i usklađenosti sustava obrazovanja i odgoja s potrebama cijelog društva, tržištem rada i cjeloživotnim učenjem na području općine Rešetari.

Projekt je dostupan raznim pojedincima i interesnim skupinama te je namijenjen javnoj upotrebi. Da bi se potakla kvaliteta života i proces demografskog oživljavanja u djelokrugu općine te pridonijelo unaprijeđenost odgojno-obrazovnih usluga, upravo je provedba projekta, kroz izgradnju dječjeg vrtića, usmjerena na unaprjeđenje kvalitete sustava predškolskog odgoja i obrazovanja.

Kroz izgradnju objekta dječjeg vrtića, primjena projekta fokusirana je na unaprijeđenost kvalitete sustava predškolskog odgoja i obrazovanja kojim će se pridonijeti unaprjeđenju odgojno-obrazovnih usluga, kvalitete života te samim tim poticati proces demografskog oživljavanja u djelokrugu općine Rešetari. Navedenim projektom će se izgraditi i opremiti samostalna zgrada dječjeg vrtića koja će svojim kapacitetom udovoljiti potrebama Općine. Također će se otvoriti potreba za novim radnim mjestima u području predškolskog odgoja i naobrazbe.

Projekt je sufinanciran sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

Navedeni projekt iznosi 7.440.000,00 kuna.

Slika 4: Dječji vrtić čarobni svijet u Rešetarima

Izvor: <http://www.novagra.hr/> (20.05.2021.)

7. Zaključak

Kako postoje mnoge nejednakosti među europskim regijama, osnovni cilj Regionalne politike je smanjenje socijalne, ekonomske i teritorijalne nejednakosti među njima. Regionalne nejednakosti mogu biti rezultat društvenih i ekonomskih promjena, zemljopisne udaljenosti ili kombinacije tih činitelja. A upravo uklanjanje i smanjivanje tih razlika među europskim regijama jača jedinstveno europsko tržište i povećava njegovu konkurentnost i efikasnost. Regionalna politika značajno mora pridonijeti i održivom rastu, tako što će pomagati i poticati investiranje i projekte koji dotiču klimatsko i energetska područja te područja zaštite okoliša.

U okviru regionalne politike EU djeluju europski strukturni i investicijski fondovi, koji su glavni instrumenti apliciranja europskih politika. Njima se koriste zemlje članice te se dodjeljuju kao bespovratna sredstva, povratna sredstva pomoći, financijski instrumenti te kao kombinacija navedenih sredstava. Europski fond za regionalni razvoj podupire jačanje europske i socijalne kohezije u Europskoj uniji kroz smanjenje ekonomskih razlika među regijama. Europski socijalni fond instrument je Europske Unije i glavni mu je cilj zapošljavanje te smanjivanje socijalnih razlika među europskim državama. Kohezijski fond je određen za smanjenje ekonomske i socijalne razlike zemalja članica čiji je bruto nacionalni dohodak manji od 90% prosjeka EU. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, namijenjen je jačanju upravljanja i kontrole europske politike ruralnog razvitka. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo najmanji je europski strukturni i investicijski fond koji je namijenjen provedbi Zajedničke ribarske te Integrirane pomorske politike.

U RH regionalna politika je uređena Zakonom o regionalnom razvoju. Zadaća regionalne razvojne politike je omogućiti svim regijama ispunjenje potencijala i iskorištavanje izgleda za blagostanje svih stanovnika i održiv razvoj, na način da posvećuju dodatnu pažljivost onim teritorijima koji izostaju u razvitku. Potrebno je usklađeno i zajedničko djelovanje mnogih partnera za postizanje tog cilja.

Radi poticanja gospodarskog razvoja manje razvijenih područja dodjeljuju se regionalne potpore, a osnovni preduvjet za njihovu dodjelu je postojanje karte regionalnih potpora. Kartom regionalnih potpora utvrđuju se područja na kojima se mogu dodjeljivati regionalne potpore kao i maksimalan intenzitet potpora. Slabije razvijene regije, odnosno investicije poduzetnika iz slabije razvijenih regija, sufinancirati će se većim intenzitetom potpora. Tako će se primjerice, sufinancirati intenzitetom potpora za regiju Panonske Hrvatske

za male poduzetnike do 70%, srednje do 60%, a za velike poduzetnike do 50%. Kako je Grad Zagreb razvijenije područje iznosi će biti puno manji, za velike poduzetnike do 20%, srednje do 30%, a za male poduzetnike do 40%. U novom programskom razdoblju (2021.-2027.), novom kartom regionalnih potpora predložene su 4 NUTS2 regije, koje su nastale grupiranjem županija kao administrativnih jedinica, koje čine: Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska. U RH je prema podacima Državnog zavoda za statistiku 2011. godine bilo ukupno 4.284.889 stanovnika, od čega je Kontinentalnoj Hrvatskoj živjelo 2.872.954 stanovnika, a u Jadranskoj Hrvatskoj živjelo je 1.411.935 stanovnika.

Razvoju cjelokupnog područja Republike Hrvatske doprinosi regionalna politika, a povezanost i suradnja sa svim nositeljima regionalne politike i na svim razinama vlasti trebala bi doprinijeti ostvarivanju što boljih rezultata. Događa se prirodni pad stanovništva, stanovništvo postaje starije, mlade obitelji odlaze u države s boljim životnim standardom. Sve se to događa radi izraženih regionalnih nerazvijenosti u pojedinim regijama, a da bi se negativni trendovi zaustavili potrebno je djelovati mjerama kako regionalne tako i ekonomske politike.

Na sve segmente društva te na hrvatsko gospodarstvo itekako se odrazila ova globalna kriza uzrokovana pandemijom korona virusa SARS-CoV-2. A kako bi se gospodarske i društvene štete, koje su prouzrokovane globalnom krizom otklonile te potaknulo što brže oporavljenje RH, utvrđeni strateški ciljevi i razvojni smjerovi bi trebali uvelike doprinijeti tome.

LITERATURA

1. Alpeza, M. et al., *Izješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj - 2020. uključujući dio rezultata GEM - Global Entrepreneurship Monitor istraživanja za Hrvatsku za 2019. godinu*, Zagreb, CEPOR - Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva, 2020., dostupno na: [Izješće-2020-HR-web.pdf \(cepor.hr\)](#) (11.06.2021.).
2. Bešlić, B., Copic, M., Kosor, K., Kulakowski, N., Maletić, I., & Zrinušić, N. (2014). Upravljanje EU projektima. *Tim4Pin, Zagreb, str, 16*.
3. Bićanić, K. (2016). *Suvremena regionalna politika Europske unije i strukturni fondovi: izazovi i perspektive* (Doctoral dissertation, University North. University centre Varaždin. Department of Business Economics).
4. Bogunović, A., *Regionalna ekonomika i politika*, Zagreb, Ekonomski fakultet Zagreb, 2011.
5. Devčić, A., & Šostar, M. (2015). Regionalni razvoj i fondovi Europske unije: Prilike i izazovi.
6. Državni zavod za statistiku, Narodne novine br. 125/2019
[Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. \(HR_NUTS 2021.\) \(mn.hr\)](#) (01.06.2021.)
7. Državni zavod za statistiku, *Indeksi potrošačkih cijena u svibnju 2021., Priopćenje br. 13.1.1./4*, Zagreb, Državni zavod za statistiku, 2021., [INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA U VELJAČI 2021./CONSUMER PRICE INDICES, FEBRUARY 2021 \(dzs.hr\)](#), (10.06.2021.).
8. Državni zavod za statistiku, Prvi rezultati - Kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2019., Zagreb, Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/MSI%20STANOVNISTVO.xlsx (10.06.2021.).
9. Državni zavod za statistiku, *Stanovništvo prema starosti i spolu, Popis 2011.*, Zagreb, Državni zavod za statistiku, dostupno na: [Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske \(dzs.hr\)](#) (11.06.2021.).
10. Državni zavod za statistiku, Osnovni pokazatelji poslovne demografije u 2019., privremeni podaci, dostupno na: [OSNOVNI POKAZATELJI POSLOVNE](#)

[DEMOGRAFIJE U 2019.Privremeni podaci/BASIC INDICATORS OF BUSINESS DEMOGRAPHY, 2019 Provisional Data \(dzs.hr\)](#) (11.06.2021.)

11. Đulabić, V. (2007). *Regionalizam i regionalna politika*. Društveno veleučilište.
12. Europska komisija- Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, Načela regionalne politike, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/how/principles/ (01.06.2021.)
13. Europska Komisija-IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU I REVIZORSKOM SUDU, Godišnje izvješće za 2016. o upravljanju proračunom EU-a i o njegovu izvršenju, dostupno na: [EUR-Lex - 52017DC0351 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) (20.05.2021.).
14. Grabancijaš.hr, dostupno na: [U 2018. doselilo 26 029, odselilo 39 515 ljudi: DZS | Grabancijaš \(grabancijas.com\)](#) (01.06.2021.).
15. Infini grupa, dostupno na: [Nova karta regionalnih potpora - Infini](#) (11.06.2021.)
16. Jeleč Raguž, M. (2014). Start-up priručnik za strateški razvoj poduzetništva, Mogućnosti i izvori financiranja iz Europskih fondova za hrvatske poduzetnike, str. 67-82.
17. Kesner-Škreb, M. (2009). Regionalna politika Europske unije. *Financijska teorija i praksa*, 33(1), 103-105.
18. Križanac, E. (2018). *Nositelji regionalne politike u RH* (Doctoral dissertation, University of Pula. Faculty of economics and tourism" Dr. Mijo Mirković".).
19. LAG Zapadna Slavonija, dostupno na: [Uvodna riječ | Lag zapadna Slavonija \(lagzs.com\)](#) (11.06.2021.)
20. LAG Zapadna Slavonija, dostupno na: [Često postavljana pitanja | Lag zapadna Slavonija \(lagzs.com\)](#) (11.06.2021.).
21. LAG Zapadna Slavonija, dostupno na: [Projekti Archives | Lag zapadna Slavonija \(lagzs.com\)](#) (11.06.2021.)
22. Magdić, V. (2019). *Regionalna politika EU* (Doctoral dissertation, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek. Faculty of Economics in Osijek.)
23. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU, dostupno na: [Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije - Statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - NUTS 2 \(gov.hr\)](#)(01.06.2021.)
24. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondovi EU, dostupno na: [Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije - Regionalni razvoj i ITU](#)

- [mehanizam \(gov.hr\)](#) (01.06.2021.)
25. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, Narodne Novine br.13/2021:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_13_230.html (20.05.2021.)
26. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, dostupno na:
<https://hrvatska2030.hr/> (20.05.2021.)
27. Novagra.hr, dostupno na: [Završava se izgradnja Dječjeg vrtića „Čarobni svijet“ u Rešetarima – novagra.hr](#) (20.05.2021.)
28. Općina Rešetari, dostupno na: [Općina Rešetari - Završeni radovi na izgradnji i opremanju reciklažnog dvorišta Rešetari \(Prvo na zapadnom dijelu BPŽ\) \(resetari.hr\)](#) (20.05.2021.)
29. Općina Rešetari, dostupno na: [Općina Rešetari - O općini \(resetari.hr\)](#) (11.06.2021.)
30. Sisačko-moslavačka županija, dostupno na: [Razvojna agencija SI-MO-RA je najbolja europska agencija u 2020. godini - Sisačko-moslavačka županija \(smz.hr\)](#) (11.06.2021.)
31. Slavonski hr, dostupno na:
[OPĆINA REŠETARI – Završen projekt “Kreirajmo kvalitetniji život zajedno” | Slavonski.hr](#) (20.05.2021.)
32. Sutcliffe, J. B. (2000). The 1999 reform of the structural fund regulations: multi-level governance or renationalization?. *Journal of European Public Policy*, 7(2), 290-309
33. Tron, Z. (2009). Evaluation Methods of European Regional Policy and Reasons for Different Outcomes. *Romanian Economic Journal*, 12(32)
34. Tufekčić, M., & Tufekčić, Ž. (2013). *EU politike i fondovi: 2014-2020*. Plavi Partner.
35. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 147/2014, 123/2017:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_12_147_2751.html (20.05.2021.)
36. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 147/14, 123/17, 118/18:
<https://www.zakon.hr/z/239/Zakon-o-regionalnom-razvoju-Republike-Hrvatske> (01.06.2021.)
37. Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture, NN 93/13, 114/13, 41/14, 57/18:
[Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture - Zakon.hr](#) (11.06.2021.)

38. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave, Narodne Novine 85/20:
[Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave - Zakon.hr](#) (01.06.2021.)

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1: Statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - NUTS 2.....	26
Slika 2: Kreirajmo kvalitetniji život zajedno	40
Slika 3: Reciklažno dvorište na području općine Rešetari	41
Slika 4: Dječji vrtić čarobni svijet u Rešetarima.....	43
Tablica 1: Kohezijska politika	5
Tablica 2: Početci i razvoj regionalne politike	10
Tablica 3: Nove regionalne potpore.....	25
Tablica 4: Struktura HR_NUTS 2021- Panonska Hrvatska.....	27
Tablica 5: Struktura HR_NUTS 2021- Jadranska Hrvatska	28
Tablica 6: Struktura HR_NUTS 2021- Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska.....	29
Tablica 7: Kretanje stanovništva RH u 2019. godini	34
Grafikon 1: Stopa nezaposlenosti u RH, u razdoblju od travnja 2013. do travnja 2021. godine	33
Grafikon 2: Broj poduzeća prema statusu aktivnosti, 2014.-2019. u RH.....	35